

NÓGRÁDI LAPOK

politikai, társadalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési feltételek:

Egy évre 6 ft. —
Fél évre 3 ft. —
Évesjegyre 1 ft. 50 kr.
Elsőféléti lebet, csopán a kiadó hivatalban B.-Gyarmaton.
E lap szerkesztésére a nyilatkozott vonatkozó minden közzétételre a szerkesztésük közzétételük.

Hirdetési díjak:

Ha határozottan meg van adva a hirdetés kezdési és befejezési ideje 30 kr.
Nyilatkozott szerkesztésre 50 kr.
Hirdetési díjak a kiadó hivatalában és a kiadó hivatalában
Elsőféléti díjak, csopán a kiadó hivatalában B.-Gyarmaton.

Nógrádmegye gazdasági és iparviszonyai. Takarékpénztárak.

Az Ipoly 21-ik számában Jecsenyky Danó azon elvi tételt állítván fel, hogy Nógrádmegye nemzetgazdasági hivatása nem a földművelésben, hanem az iparban áll, figyelemre méltó, a Nógr. Lapok egyik előcikkében már is viszhangot keltett reflexiók kíséretében hangsúlyozza, miszerint a földművelés és az ipar kölcsönösen egymásra levén utalva, ezen egymásra utalás sikerének kedvezőbb feltételei nagyobb mérvben sehol sem léteznek mint Nógrádban; ekként az iparügy nálunk a megye legelső és legnagyobb társadalmi ügye; ám de Nógrádban sem az ipar sem a földművelés ügyével nem foglalkozik úgy mondhatni, még az érdeklettek sem. — Vannak földművelő osztályaink, vannak kis és nagy iparosaink, de nem él bennük az érdeklőzettség érzete, az egyesülési közhatalmas szelleme. Mind a földművelő mind az iparos osztály nagy és fényes értelmiséggel bír, de ez az értelemiség sem önérdékeivel sem társadalmi hivatásával nem gondol. — Nógrádban a gazdasági élet terén, még mindig kizárólag a ruralismusként középkori szelleme uralkodik, mely szegénytelennek találja a munkát, kevésbé becsüli a személyes képességeket, s csak a naturalismus kezdetleges állapotaiban keres kielégülést.

E megrovás kell hogy annál súlyosabb legyen, mert Nógrád meggazdagodásának, s azzal társadalmi felvirágzásának kulcsa az iparban rejlik, s míg mint földművelő megye a productivitásnak csak másodrendű képességével bír, — az ipar, különösen pedig a gyáripár képességével a magyar közgazdasági életben az első rang elfoglalására van hivatva. Itt elsorolja aztán ezikkiró a gyáripár azon kelleit, melyekben Nógrád bővelkedik, minők a vasérczek kő, főveny, földnemű nyersanyagok, fa, vízerőművekre felhasználható partok, főleg pedig a kőszén. —

Mindezt tudják és sokra becsülik úgy mond, az angolok, a németek, kik seregeseen tudolnak ide a területet e nagy és sok adományait fel-földolgozni és értékesíteni, — csak mi nógrádiak nézzük ezt a legnagyobb közönyt, mi kétségek elfoglalni az ipar terét, mintha a kincs az ipar nem nekünk, hanem idegeneknek való volna. —

Elmélkedéseink somnázátát végre abban foglalván össze, hogy míg

Nógrád az ujkor irányát: a társulási az anyagi és szellemi erők egycitítését feladatává nem teszi, addig a tepe-dés mai helyzetéből kiemelkedni nem fog, nézetét oda fejezi ki, hogy nálunk a társulási szervezkedés mozgalmát a közgazdasági téren kellene megindítani, mert legtöbb elem és érdek e téren egyesíthető: legelső a legfőbb teendőnk volna tehát: egy egységesen szervezett földművelési ipar-egylet létesítése, melynek működési irányát J. D. nyolcz pontozatban körvonalazza: 1. egy nagyobb alapú pénzintézet létrehozása, mert a fenálló takarékpénztárak nincsenek úgy alakítva, hogy nagyobb vállalatok hitelszükségeit fedezze, s a földművelés ipar és kereskedelem jogosult igényeit kielégíteni képesek lehetnének. — 2., egy a megye gazdaságát híven előtűntető statistika. 3. Kereskedelmi és iparkamara. 4. iparoskóla. 5. önszegélyező és takarítási társulatok alakítása. 6. Kiállítások, ipar- és mintamuzcumok. 7. A női iparüzés és keresetképeségnek érvényre emelkedése. 8. A közlekedés, a vízi, a közegészségügyi és iparrendészet tanulmányozása és előmozdítása. —

Ezekben foglaltatik J. D. érintett cikkének összevont tartalma, melyre vonatkozólag, — kijelentéssel annak hogy szépen kifejtett elméleti tetteit elvben helyesnek találom, — bátor leszek a gyakorlati oldalról némi szerény észrevételeket tenni, mert szerintem a jól kombinált elmélet legalkalmasabb alapját képezi ugyan a jó kivitelnek, de az elmélet értéke mindig attól függ, vajjon a létező viszonyok között észszerű és lehető-e annak gyakorlati kivihetősége? —

Hogy Nógrád a keblében rejlő számos kincsértékű iparanyagoknál fogva hivatva van az ipar terén kiváló helyet foglalni el, kétséget nem szenved; de hogy, tekintve a nép, s különösen a magyar faj jellegét, melyhez a tót nemzetiség azonos hajlamait is bizvást hozzá számíthatjuk vajjon mulhatatlan szükség-e, hogy e hajlamok, mintegy erőszakolva, első sorban az ipar által utolérhető meggazdagodás forrásaihoz tereltessenek? erre a feleletet mindjárt azon észszerűségi kérdés adja meg: vajjon képeseknek és hivatottaknak fognak-e magukat találni a megyében honos nemzetiségek a jól eme más természetű tényezőinek akként felkarolására, hogy abba hagyva az elsőt (t. i. a földművelést) vagy legalább aránylag sokkal csekélyebb súlyt fektetve erre, mintegy varázslás által beléptessenek — az ipar-

kamra segélyével, — a szépen eszeit eldörögdöb? —

Tudom hogy J. D. úr azt fogná erre mondhatni, miszerint ő az ipar és kereskedelmi kamra teendői közé a földművelés érdekeit is besorozta, és hogy elmélete nyíltan hirdeti mint a földművelés és iparnak kölcsönös egymásra hatásától feltételező a kívánt eredményt, de ezen salvala az általa felállított elvi tettelektől valóban csak mint nagyon alárendelt tényező szerepel.

Nem akarok hosszas fejtegetésekbe bocsátkozni, csak, — épen azért mert J. D. úr fejtegetéseit igen is figyelemre méltóknak találom, s így vesztésőgnek tartanám, ha azok más oldalról, — ha talán nem is: megvilágítás de legalább szerény eszmecsere nélkül hangzanának el a „közöny“ éji homályában, — mondom csak annyit kívánok megjegyezni, hogy a népek geniusát nem lehet egyszerű, sőt néha nem lehet azt soha gyökereztől megváltoztatni. — De megyénkben nem is forog fen ennek szükség-e. Nálunk a földművelés szépen megélhet az ipar mellett, sőt ennek annyira természetes alapját képezi, hogy ha a palóc és tót nép elhagyva szántóföldjeit, elhagyva marhatenyésztését s lemondva a gazdaságtól által feltételezett tövénység izom-éző foglalkozásáról, egy négrádi nagyszerű gyár- és iparvállalat telepeit fogná megnépesíteni: rövid időn könnyen arra fogna felbredhetni, hogy volna ugyan aranya ezüstje, (a gazdájának) neki pedig jó napi bére de mind e mellett hiányzanék talán a kenyere és egészség; mert e kenyér a megcsökkentett termelés folytán oly drágává e egészség a meg-nem szokott ferasztó gyári vagy bányász-munka mellett oly „satnyává“ fogna átváltozni, hogy a J. D. barátom által a kereskedelmi és iparkamra kapcsolatban körvonalozott programból már magában az által több lényeges pont maradna betöltetlenül, illetőleg fogna abból önkényt kitorlónéknak mutatkozni. —

Tudjuk mi volt oka a hajdan virágzott Spanyolhon első hanyatlásának? a felfedezett új világrész gazdag kincsbányái, és a munkás mórók botor kitézése folytán beállott tepe-dés. A példa meglehet hogy e cikk csekély körrajzait tekintve, túlnagy szabású. de még sem egészen alkalmazhatlan ide. Csak arra kívánok főképen utalni, hogy: a mit J. D. barátom egyetlen program keretében foglalt, én azt elkülöníteném: t. i. oda kívánék hatni, hogy: alakítások Nógrádban először a mai tudomány és tapasztalatok színvonalán

álló gazdasági egyesület, melynek tagjai volnának a földműveléssel foglalkozó gazdák; s mely aztán, önértéktől, termény és állatkiállításokkal is összevolna kapcsolandó, másodsor létesüljön egy a megye iparágainak művelését, kifojtását és kellőleg való értékesítését felkarolandó ipartársulat mely az iparral s ezzel összenőtt egyéb szaktárgyakkal foglalkozókat egyesítendő magában. — A közlekedési, statisztikai, népművelési, nőipari és egészségügyi teendők szerintem semét külön csoportokban volnának érvényesítendőek.

Egy szóval én a jó és helyes beosztás lényeges kivánalmául tekintem hogy az halmozott ne legyen, hanem: valamint a jó óra egyes alkatrészei nem egykés által és nem egy gyárban készülnek, s végre még is az egymásra való szabatos hatás által hivatva jelezni az időt, úgy a társadalom egyes teendőit is nem egyetlen gépezet keretei által látom észszerűen mozgásba hozhatni. Tehát itt csak a kivétel módozatban különbözzünk, nem az elméleti fejtegetés által kiemelt hiányok felösmerésében. —

Ami J. D.-nak a fölötti megütöködéséi illi, hogy: mi megyei emberek nem sőtünk kiaknázni az iparvállalatoknak annyira kedvező természetadta kincseket, hanem teszik ezt helyettünk angolok és más idegenek: ez is csak arra mutat, hogy a mi fajunk e téren való működésre kevésbé alkalmas, — de ha földművelő alkalmas volna is, nincs talán még hozzá sem elég képzettsége sem elég pénze. — Képzettség és pénz pedig oly hatalmas tényezők, hogy ezek számbavétele nélkül semmihez sem lehet fogni. — És ha e két faktor valóban megvolna is, (a miket idő és kedvező szerencse csakugyan meghozhat) vajjon a vállalkozási szellem, kitérés, fáradság, minden nehézségekkel megküzdési való elhatározottság szintűgy megszerezhető tulajdonok — e fajunknál, mint ahogy ez az angollal némettel sat. már vele született? Én ezt nagyon kételem; s midőn ennek folytán fentebbi megjegyzéseimhez ragaszkodom, hogy t. i. legyen a mi népünk a mi fajunk nem kizárólag, de első sorban ok-szerű gazda, s így bizonyonnyal Nógrád jól mivelhető talaján kellő jólétre és magyolosságra fog szert tethetni, részéről nem látok abban valami szegénylőteget vagy épen szerencsétlenséget, ha az ipar terén tapasztalatokkal bírós és nagy tökékekkel rendelkez idegenek költöznek be hozzáknak, akik a természet által meggyéneket adott de általunk kiaknázni nem

nál, aki egy helyről a másikra, különösen nyaranta: fürdőköről fürdőkörre utaz, csak azért, hogy ott nálánál avatlanabbakat há-
lójába kerítve, őket pénzüktől megfosssa.

Mindelgva itt azon közmondás joga-
ultsága sem fogadható el, hogy: minden
ember maga kovácsa a szerencséjének;
mert kovács lehet ugyan valaki, s mint
ilyen fabrikálhatja is a szerencséjét akár
ésszel (például mint ügyvéd, szolgabíró, vagy
más effélé) de hogy e szerencséjét úgy
kelljen kovácsolnia, miszerint minden pö-
rölytűtéssel egy egy áldozatot ejtsen, — a
jólét és zarándoklás ezen nem nem
tartozik a honetti keresetmodok közé,
hanem hisz annak fosztogatás az igazi
neve, mely megtisztelő eszményes alól a
professionatus „spillert” sem a vaság ora-
lánczok, és csillogó gyűrűk, sem a drága
chronometerok és elfűtött regáliák nem
képesek soha fel menteni. — Mi által a
mai indítvány ezime, úgyhiszem eléggé igaz-
ságra van; de bizást hozzá tehetjük, hogy
ne is hagyjuk hát aztán magunkat a pré-
dára leső ama lovagok által kifosztogat
tatni! —

Csalomjai.

Vegyések.

A b. gyarmati polgári ösegélyző
egylet üzletforgalmának kimutatása
1873 Junius 15-től Julius 12-ig.

Bevétel

Pénzmaradvány 1610 frt. 84 kr. Heti
betétesekben 4725 frt. Felek betételei 4079
frt. 47 k. Jelzálogi kölcsönök, váltók és elő-
legek utáni kamat 505 frt. 29 k. Különféle
díjak 368 frt. 51 k. Könyvdíjak 10 kr. Ke-
sedelmi kamatok 89 frt. 9 kr. Visszaízetett
váltók 12,885 frt. Visszaízetett előlegek 139
frt. Visszaízetett jelzálogi kölcsönök 20 frt.
Összesen 24,181 frt. 81 kr.

Kiadás

Váltók 18,509 frt. 24 kr. Előlegek 1154
frt. Visszaízetett betételek 1918 frt. 99 kr.
Folyó kamat 17 frt. 18 kr. Tisztviselők és
szolga fizetése 124 frt. 98 kr. Különléle ki-
adások 11 frt. 21 kr. Pénzmaradvány 2416
frt. 21 kr. Összesen 24,481 frt. 81 kr.

Egész forgalom 1872 Augustus 26-tól
1873 Julius 12-ig 190,854 frt. 24 kr.

Hírek.

Megyénk utispánja Veres Pál ur e hó-
16-án olaszországi kirándulásából kívánt jó
egészségben visszaérkezett.

Az aratás megveszerte javában foly,
azonban beérkezett értesülések szerint éppen
nem kedvező eredménnyel. Legrosszabbul
ízett próbák után a rozs, egyegy úgy-
nevezett urasági (13 kérés) esomé ritka he-
lyütt adja meg a 40 ítezt. —

A tiszta buza aránylag kedvezőbb, de
a megdőlve volt gabona szeme könnyű. Az

eddig tapasztalatok pozsonyi mérőnként 70
80 font súlyt constataának.

A tavaszak általában kielégítő, sok
helyütt gazdag bemeztetést helyezett kiállítás-
ba. — A szőlő szeme szép, de a rögtön be-
következett forró szárazság miatt hulladoz.
Nehéz jég is pusztított, az e esapás ál-
tal eddig okozott károk azonban jelentékte-
leusebbeknek mondhatók.

E napokban Tyroler nevű fényképész
utó fel rátrát városunkban. A sok árnykép-
hez, melyvel most környezve vagyunk, a
kép fényes oldalának hozzátársítása valóban
kivanatos lehet.

A főrendházatól néhány régebben
nyomozott lőtolvajnak megtörtént elfogató-
sáról értesülünk.

Nem újdonságként mondjuk, — mert
ez közudomás, — hogy t. i. Deák Ferencz-
nek a képviselőház jun. 28-ki ülésében az
állam és egyház közti viszonyokra vonat-
kozólag mondott epichelis beszéde politikai
életünk újabb eseményeinek leguagyaszerűbb
mozzanatát képezi; csak arra kívánunk
megelőggelést utalni, miként a program-
beszéd míg egyrészt az egész világ közvé-
leményét foglalkoztatja s a nagy államférfi
iránti hódolatot csaknem kivétel nélkül ki-
fejezi, — másrészt, hogy a hazai sajtókban
emelkednek immár hangok a hazafias és
felvilágosult cath. clerus részéről is, melyek
Deák eszméit mint az állam és egyház sza-
badságának egyaránt kedvezőket melegen
üdvözlők. Ily nagy jelentőségű cikket ho-
zott a Pesti Napló jul. 17-iki száma egy
„cath. pap” és kitűnő író tollából.

Mult esztendőben Egy K. jutalom-
játékaul Sheridan dráma adatva, a ju-
talmozott a közönség osztatlan tetszését ara-
ta és számos jól kiérdemelt koszorú és
virágcsokrok adtanak e tetszésnek lelkesül
kifejezést. Egy valóban itteni legjobb az
nészeknk egyike, s megpróbáltatván egy ki-
csit a valóságban is követni Sheridan (per-
sze ha nem is éppen a miniszterségig) de
szép tehetségeinek legalább a művészet te-
rén minél inkább való kifejllesztése által.

Hogy a jeles darab és a jutalmazott
egyénisége nagyobb közönséget nem vona-
nak a színházba, ez főleg. — sajnos — még
folyvást uralgó járványbetegségnek tulajd-
nítható. —

Kedden f. hó 22-én Hetényi Béla
jutalomjátékaul adatik i „AESOPUS, a me-
se királya” classicus vigjáték az öskorból.
† Ósv Miksaóth Jánosné f. hó 19-án
Szklabonyán jobblétre szenderült.

Gabnárak.

B. Gyarmaton június hó 30-án. Tiszta
búza egy pozsonyi mérő 6 frt. 6 frt. 80.
kr. Rozs 5 frt. 40. kr. 5 frt. 60. Árpa 4
frt. — kr. 4 frt. 20 kr. Zab 2 frt. 20 kr.
Kukorica 4 frt. 80 kr.

Felelős szerkesztő:

Harmos Gábor.

H i r d e t é s e k.

Eladó

A főtisztelendő rozsnjóí káptalan Ipolyság mezővárosban találtató vízi malma, s ezen mező-
város területén gyakorolható kizárólagos malomjoga.

Bővebb értesítést ad: Hederváry Antal, ügyvéd Ipolyságon.

Egy hat lóerejű, jó karban lé-
vő cséplőgép zsákoló szerkezettel
szabad kézből eladó. Ára 800 frt.
Bővebb felvilágosítást nyerhetni e
lapok szerkesztőjénél.

A rönyai uradalomhoz tartozó lo-
sonczi ház, a hozzátartozó foldekkel
együtt eladandó. — Bővebb értesítést
ad Szabó János köz- és váltó ügyvéd
B.-Gyarmaton.

The Little Wanzer

Kettős tűzött öltésű varógép

T. Little Wanzer fölülmulhatatlan jó tulaj-
donsága, előnye s használhatósága azáltal
bizonyul be, hogy Nagybrittánia majdnem
valamennyi leány-nevelő intézeteiben alkal-
mazásban van. Igen könnyű kezelése, tartós
s oly egyszerű szerkezeti, hogy egy gyermek
is akár kezével, akár lábával könnyen dolgoz-
hat rajta — ajánlom a tiszt. hölgyvilág fi-
gyelmébe s pártfogásába. Együttal ajánlom:

rőfös s divat áruimat.

A n. é. hölgyvilág pártfogása által azon kellemes helyzetben
vagyok, hogy áruimat közvetlen első kézből vehettem, s így
nem csak jutányos, de mindenkor idényszerű legújabb cikkek-
kel szolgálhatok.

REISER FÜLÖP.

B. Gyarmaton.

Mustra juheladás

A szécsényi uradalom elad mintegy
1000 darab jó karban lévő vágni való ve-
gyes mustra juhót (űrű és anyaság) — a
venni szándékozók értekezhetnek

az uradalmi tisztségnél
Szécsényben.